

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEK)

Təsdiq edirəm:

“İqtisadiyyat” kafedrasının
müdiri: i.ü.f.d., dos.S.İ.Hümbətova
2025/2026-cı il

“İQTİSADI DİPLOMATİYA” FƏNNİ ÜZRƏ İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI (SİLLABUS)

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin kodu:	00437
Fənnin növü:	Məcburi
Tədris ili:	2025-2026
Fənnin tədris semestri:	Payız
Fakültə:	İqtisadiyyat və idarəetmə
Tədris yükü:	60 saat(mühazirə/seminar, 30/30)

Müəllim haqqında məlumat

Fənni tədris edən müəllim:	
E-mail ünvanı:	
İş telefonu:	0125643706
Tələbələr üçün məsləhət saatları:	

III. Tələb olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyat:

1. H.Ə.Əliyev. Müstəqilliyimiz əbədidir. I-XII kitablar.- B., 1996-2005.
2. Azərbaycan iqtisadiyyatı (infaqrafika) Ə. Muradov, E Bağırzadə, Bakı,2021
3. Məhərrəmov Amil Məmmədli oğlu,İqtisadi Diplomatiya Dərslik.Bakı- 2020
4. M.Qasimov. Azərbaycanın xarici siyasəti.-B., 1997.
5. V.Abdullayev. Azərbaycan yeni diplomatiya məkanında.-B., 2000.
6. Azərbaycan iqtisadiyyatı (makroiqtisadi analiz) E.Süleymanov, F.Rəhmanov .
7. Azərbaycan 2030: Sosial iqtisadi inkişafa dair milli prioritetlər. 2 fevral 2021
8. Ə.Həsənov . Müasir Beynəlxalq Münasibətlər və Azərbaycanın xarici siyasəti . Bakı, 2005
9. L.M.Kapitsa. Qloballaşma şəraitində iqtisadi diplomatiya ,Bakı 2012.
10. İ.Əliyev . Azərbaycanın Xəzər nefti, Moskva ,2003
11. İ. Musa . Azərbaycanın xarici siyasəti III hissə .Bakı 2010
12. M.Qasimov . Azərbaycan Beynəlxalq Münasibətlər sistemində(1991-1995-ci illər) Bakı, 1996
13. V.Quluzadə. Gələcəyin Üfüqləri , Bakı 1999.
14. R.Məmmədov . Xəzər dənizinin Beynəlxalq hüquqi statusu: dünən , bugün , sabah . Bakı 2006
15. N.R. İsrailoğlu . Neft Qlobal Munaqişələr mənbəyi , Bakı 2009
16. K.M.Abdullayev , Y.İ.Lətifov, G.K.Abdullayeva . Enerji ehtiyatları , elektrik enerji istehsalı və ətraf mühit , Bakı 2005.
17. İQTİSADI DİPLOMATİYA Dərs vəsaiti, Naxçıvan 2017.

Hər bir mövzu üzrə müəllimin mühazirə mətnləri və təqdimatları elektron kabinetə yerləşdirilir. Hər bir mövzu ilə bağlı müəllim əlavə olaraq xüsusi ədəbiyyat təklif edə bilər.

IV. Fənnin təsviri

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının xarici siyasət fəaliyyətinin əhəmiyyətini və müasir dövrdə cəmiyyətə həyatına beynəlxalq münasibətlərin təsirinin artmasını tələbələrin nəzərinə çatdırmaqdır. Eyni zamanda ayrı-ayrı dövlətlərin xarici siyasət fəaliyyətinin sistemli təhlilinə xüsusi diqqət yetirilir.

Bu baxımdan iqtisadi diplomatiya fənni – müasir elmin, dünya iqtisadiyyatı praktikasının və beynəlxalq iqtisadi fəaliyyətin; bütün sahələrdə (siyasi, iqtisadi, hüquqi, sosial-mədəni, dini və beynəlxalq münasibətlərin ayrılmaz tərkib hissəsidir.

V. Fənnin məqsədi və vəzifələri

Gənc nəslin əsas aparıcı dəstələrindən biri olan tələbələrdə siyasət, siyasi münasibətlər və mənafeələr haqqında aydın təsəvvür yaratmaq, cəmiyyətin siyasi sistemində daxil olan struktur elementləri haqqında onları məlumatlandırmaqdır. Bütövlükdə müasir dünyada dövlətlərarası münasibətlərdə baş verən proseslər haqqında tələbələrdə ümumi təsəvvür yaratmaqdır. Digər tərəfdən, müstəqil Azərbaycan Respublikasının xarici siyasət fəaliyyətinin əhəmiyyətini və müasir dövrdə cəmiyyətə həyatına beynəlxalq münasibətlərin təsirinin artmasını tələbələrin nəzərinə çatdırmaqdır. Eyni zamanda ayrı-ayrı dövlətlərin xarici siyasət fəaliyyətinin sistemli təhlilinə xüsusi diqqət yetirilir.

VI. Fənnin tədris metodologiyası

Iqtisadi diplomatiya beynəlxalq münasibətlərin ictimai-siyasi münasibətlər sferasında nisbətən yeni sahədir. Siyasətin iqtisadlaşdığı, iqtisadiyyatın isə siyasətləşdiyi qloballaşma prosesi dövründə dünya iqtisadiyyatı ilə beynəlxalq siyasəti vəhdət şəklində nəzərdən keçirən iqtisadi diplomatiya bir fənn olaraq aşağıdakı məqsədlərə xidmət edir.

Bu fənnin tədrisi prosesində mühazirələrin oxunması, interaktiv müzakirələrin aparılması, komanda şəklində layihələrin icrası, quiz'lərin, debatların keçirilməsi, işgüzar oyunlar, xüsusi nümunələrin (case-study) öyrənilməsi, və test tapşırıqların yerinə yetirilməsi kimi geniş çeşiddə tədris və təlim üsullarından istifadə edilir. Dərsdə keçiriləcək mövzular bir-birləri ilə əlaqəli olduğundan, tələbələrin işlənmiş mövzuları yenidən təkrar etməsi məqsədə uyğundur. Müəllimin təmin etdiyi təqdimat, mühazirə, kitab və ya test əsasında tələbələr fənn üzrə təhsilini təkmilləşdirir, yeni biliklərə sahib olur. Dərsi yaxşı izləməklə birlikdə, dərs xaricində də, tələbələrin əlaqəli mövzuları öz aralarında müzakirə etməsi ən effektiv üsullardan biridir. İstər keçmiş mövzular üzərində çalışarkən, istərsə də gələcək mövzuları hazırlayarkən, tələbələr ehtiyac duya biləcəyi əlavə məlumatları, əlaqədar internet ünvanlarını (beynəlxalq və yerli media mənbələri) həm dərsi tədris edən müəllimin köməyi ilə, həm də müstəqil təhlil şəklində əldə edə bilər. Həmçinin tələbələrə xarici və yerli ədəbiyyatda, kitablarda və ya iqtisadiyyat curnallarında yer alan iqtisadi yenilikləri izləmələri tövsiyə edilməkdədir.

VII. Kursun nəticələri

“İqtisadi diplomatiya” fənninin tədrisi tələbə gənclərdə müasir beynəlxalq münasibətlər haqqında obyektiv təsəvvürün yaranmasına və onların vətənə məhəbbət ruhunda tərbiyəsinə yaxından kömək edəcəyi şübhəsizdir.

Bilməlidirlər:

- ✓ **Diplomatiya anlayışı və onun əsas fəaliyyət sferaları məsələlərini**
- ✓ **Diplomatik fəaliyyətin məqsədlərinin başlıca xüsusiyyətləri**
- ✓ **Diplomatiyanın əsas modellərinin xarakteristikasını**
- ✓ **Iqtisadi diplomatiyanın hüquqi əsasları**
- ✓ **Beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin dövlətlərarası tənzimlənməsi**
- ✓ **Qlobal iqtisadiyyatının inkişafında enerji resursların rolu və əhəmiyyətini**
- ✓ **Xəzərin enerji resursları qlobal iqtisadiyyat və region maraqları çərçivəsindəki fəaliyyətinin təhlil edilməsini**
- ✓ **İqtisadi Diplomatiyanın ABŞ-da formalaşması və inkişaf mərhələlərini.**
- ✓ **İnkişaf etmiş ölkələrdə (İEO) diplomatik kadr seçiminin meyarlarını.**
- ✓ **İEO əhatə edən ölkələr haqqında ümumi məlumatı**
- ✓ **Azərbaycanın beynəlxalq iqtisadi sistemə inteqrasiya prosesini**
- ✓ **Xəzər nefti geosiyasət və region maraqları çərçivəsindəki əsas problem və məsələlərinin təhlil etmək bacarıqlarını**

VIII. Prerekvizitlər:

Bu fənn müstəqil olduğu üçün fənnin tədrisindən öncədən və sonra tədris olunacaq fənnlər bir-birini təkrarlamır və üst-üstə düşmür.

IX. Fənni mühazirə mövzuları:

Fənn 60 saat olmaqla 15 mühazirədən ibarətdir.

Mövzu 1. Diplomatiya anlayışı, nəzəri əsasları, tarixi və mahiyyəti

Mövzu 2. İqtisadi diplomatiyanın standartları

Mövzu 3. Enerji siyasəti və iqtisadi diplomatiya

Mövzu 4. İqtisadi diplomatiyanın beynəlxalq institutları

Mövzu 5. Vahid informasiya məkanı və iqtisadi diplomatiya

Mövzu 6.. Miqasıya diplomatiyası və dünya iqtisadiyyatına təsiri

Mövzu 7. Qloballaşma prosesinin iqtisadi diplomatiyaya təsiri

Mövzu 8. İnkişaf etmiş dövlətlərin iqtisadi diplomatiyası

Mövzu 9. İnkişaf etməkdə olan ölkələrin xarici iqtisadi diplomatiyası

Mövzu 10. Azərbaycan Respublikasının xarici iqtisadi fəaliyyətində iqtisadi diplomatiyanın rolu

X. Fənnin mühazirə mətnləri

Fənnin bütün mövzuları üzrə mühazirə mətnləri, müzakirə sualları və tapşırıqlar, habelə müxtəlif növ məşğələ materialları elektron formatda Universitetin saytında “Virtual universitet” bölməsində yerləşdirilir.

XI. Mövzuların məzmunu və tədris-tematik bölgüsü

S/s	Mövzuların adı	Cəmi	Mühazirə dərsləri	Seminar dərsləri
1	Diplomatiya anlayışı, nəzəri əsasları, tarixi və mahiyyəti	8	4	4
2	İqtisadi diplomatiyanın standartları	4	2	2
3	Enerji siyasəti və iqtisadi diplomatiya	8	4	4
4	İqtisadi diplomatiyanın beynəlxalq institutları	8	4	4

5	Vahid informasiya məkanı və iqtisadi diplomatiya	4	2	2
6	Miqasıya diplomatiyası və dünya iqtisadiyyatına təsiri	8	4	4
7	Qloballaşma prosesinin iqtisadi diplomatiyaya təsiri	4	2	2
8	İnkişaf etmiş dövlətlərin iqtisadi diplomatiyası	4	2	2
9	İnkişaf etməkdə olan ölkələrin xarici iqtisadi diplomatiyası	4	2	2
10	Azərbaycan Respublikasının xarici iqtisadi fəaliyyətində iqtisadi diplomatiyanın rolu	8	4	4
	Yekun (cəmi)	60	30	30

XII. Seminar-məşğələlər: hazırlıq və qiymətləndirmə

Seminar-məşğələ dərslərində tələbə öz fikirlərini məntiqi ardıcılıqla ifadə və izah etməyi, habelə arqumentlərlə əsaslandırmağı bacarmalıdır. Buna nail olmaq üçün tələbə:

- 1) Seminar məşğələsinin hər bir mövzusu üzrə müzakirəyə çıxarılan suallarla diqqətlə tanış olmalı; Müvafiq mühazirə materiallarını diqqətlə öyrənməli;
- 2) Mövzu üzrə tövsiyə edilən ədəbiyyatı oxumalı və öyrənməli;
- 3) Seminar məşğələsində müzakirəyə çıxarılan hər bir sual üzrə qısa çıxış hazırlamalı;
- 4) Mövzu üzrə verilən praktik tapşırıqları və məsələləri yerinə yetirməklə praktik bacarıqlara yiyələnəlməlidir.

Tələbənin məşğələdəki hər bir cavabı 20 ballıq sistem üzrə 0-20 bal arasında (maksimum 20 bal olmaqla) qiymətləndirilir. Tələbə aktivlik balını gündəlik olaraq dərstdə aktivlik göstərməklə toplayır. Tələbə **hər 10 bal qiymətləndirildikdə yekunda hesabına 3 bal toplayır. Nəticədə tələbə dərslər zamanı ən azı 7 dəfə qiymət almalıdır ki, cəmi 20 bal toplamış olsun.**

XIII. Dərsə davamiyyət

Təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Davamiyyət limiti üzrə yuvarlaqlaşdırma (7,5 q/b - 8 q/b) tətbiq edilmir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir.

XIV. FƏNN ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ (Əyani təhsilalma forması üzrə)

UNEC-də bakalavriat səviyyəsində təhsilin bütün illəri üzrə fənlərin attestasiyası hər biri 50 bal formalaşdıran cari və aralıq qiymətləndirmə (toplam 100 bal) əsasında həyata keçirilir. Cari qiymətləndirmə bakalavrların bilik və bacarıqlarının semestr ərzində qiymətləndirilməsi, aralıq qiymətləndirmə isə imtahan sessiyası zamanı həyata keçirilən qiymətləndirmədir.

Cari qiymətləndirmə üzrə 50 bal bakalavrların semestr ərzində topladıqları **aktivlik və ara qiymətləndirmə** ballarının cəmlənməsi ilə formalaşır. Aktivlik balı hər bir fənn üzrə semestr ərzində

maksimal 20 bal ola bilər və bu bal tədrisi mühazirə və seminar dərsləri ilə həyata keçirilən fənlərdə seminar dərslərində alınan ballar əsasında fənlərin tədris növünə uyğun olaraq formalaşır.

Seminar dərslərində və praktik məşğələlərdə qiymətləndirmə 10 ballıq şkala əsasında həyata keçirilir və həmin ballar EDUMAN sistemində aşağıdakı nisbətlərdə hesaba alınır:

- 10 bal = 5 bal
- 9 bal = 4,5 bal
- 8 bal = 4 bal
- 7 bal = 3,5 bal
- 6 bal = 3 bal
- 5 bal = 2,5 bal
- 4 bal = 2 bal
- 3 bal = 1,5 bal
- 2 bal = 1 bal
- 1 bal = 0,5 bal

Qeyd: fənnin tədris növü mühazirə, seminar və laboratoriya olduğu zaman seminar dərsi üzrə bal nisbəti EDUMAN sistemində 10 bal = 2,5 bal nisbətində uyğun hesaba alınır:

Seminar dərslərində (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) alınan ballar əsasında formalaşan yekun aktivlik balı aşağıdakı düsturla müəyyən edilir:

$$B = (((b1+b2+b3+...+bn)/s)*m)/10$$

Burada,

B - yekun aktivlik balı;

b - seminar dərslərində alınan müxtəlif ballar;

s - semestr ərzində verilən cavabların sayı;

m - aktivlik balına ayrılan maksimal bal;

10 - bir seminar dərslərində toplanan maksimal baldır.

Bakalavrlar semestr ərzində cəmi 4 dəfə, hər dəfə isə 10 bal aldığı halda maksimal aktivlik balını - 20 balı toplamış olur. Bu halda nəticə sistemdə $((10+10+10+10)/4)*20)/10 = 20$ olaraq hesaba alınır.

Maksimal bal toplaya bilməyənlər isə istədiyi halda 5-ci, 6-cı, 7-ci və s. dəfə cavab verməklə aktivlik balı toplaya bilərlər. Bu zaman müəllim ilkin olaraq həmin qrupda ümumilikdə 4 dəfə cavab verməyənlərdən başlamaqla növbəlilik prinsipi əsasında bakalavrların cavab verməsi üçün imkan yaradır.

Bakalavrlar semestr ərzində seminar dərslərində 4 dəfədən az cavab verdiyi halda çatışmayan cavab sayı sistem tərəfindən "0" bal olmaqla nəzərə alınır. Məsələn, əgər hər hansı təhsilalan bir fənn üzrə semestr ərzində cəmi 2 dəfə seminar dərslərində cavab verib və hər dəfə 10 bal aldığı halda onun yekun aktivlik balı hesablanan zaman həmin təhsilalanın nəticəsi $((10+10+0+0)/4)*20)/10$ kimi hesablanır. Seminar dərslərində ümumiyyətlə balı olmayan tələbənin aktivlik balı isə "0" bal hesab edilir.

Semestr ərzində təhsilalanların hər bir fənn üzrə topladığı nəticə tam olmadığı halda semestrin sonunda sistem tərəfindən adi riyazi qaydada həmin nəticələr yuvarlaqlaşdırılır (məs. 6,5 bal – 7 bal kimi nəzərə alınır).

Ara qiymətləndirmə. Hər bir fənn üzrə semestr ərzində maksimal 30 bal formalaşdıran və ilk 7 tədris həftəsi ərzində keçilmiş mövzular üzrə (7-ci həftə də daxil olmaqla) aparılan qiymətləndirmədir. Ara qiymətləndirmə mərkəzləşdirilmiş qaydada test və ya yazılı üsulda 8-ci və

9-cu tədris həftələri ərzində keçirilir və təhsilalanlara həmin dövrə qədər mühazirəsi tamamlanmayan mövzu üzrə test və ya yazılı cavablandırılan sual təqdim edilmir. Fənlər üzrə (alt qrup fənləri də daxil olmaqla) ara qiymətləndirmə tədris prosesi dayandırılmadan bakalavriat səviyyəsində əks dərəcə növbələrində, magistratura səviyyəsində isə cədvəl üzrə dərəcə olmayan günlərdə, zərurət yarandığı halda isə şənbə günlərində keçirilir. Şənbə günləri ara qiymətləndirmə ilə əlaqədar əmək fəaliyyəti göstərən əməkdaşlara onların istəklərinə uyğun olaraq ara qiymətləndirmənin keçirildiyi təqvim ayı ərzində əlavə istirahət günü - "əvəzgün" verilir.

Ara qiymətləndirmənin cədvəli bir fənn - bir gün prinsipinə əsaslanmaqla ardıcıl günlər üzrə tərtib olunur və 6-cı tədris həftəsinin sonuna qədər UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 30 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda keçirilən ara qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 3 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Ara qiymətləndirmə üzrə üzrlü imtahanları (habelə olduğu halda texniki problem yaranmış imtahanlar) 11-ci tədris həftəsi ərzində eyni qaydada ardıcıl günlərdə keçirilir.

Qabiliyyət tələb edən fənlər üzrə ara qiymətləndirmə semestr ərzində yerinə yetirilən və hər biri 5 bal üzərindən qiymətləndirilən 6 fərdi işin (hər ay ərzində 2 iş olmaqla) qiymətləndirilməsi əsasında təmin olunur.

Fənlər üzrə ara qiymətləndirmə onların tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən edilən auditoriyalarda test, qarışıq və ya yazılı üsullardan birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilmir.

Bakalavriat və magistratura səviyyələri üzrə təhsilalanlara 75%-lik davamiyyət limiti tətbiq edilir. Fənn üzrə bu həddi aşanlar həmin fənn üzrə aralıq qiymətləndirməyə (sessiya imtahanına) buraxılmır. Davamiyyət limitini aşmayan əyani təhsilalanlar üçün həmin fənn üzrə davamiyyətə görə bal verilmir. Qiyabi təhsilalma forması üzrə isə davamiyyət səviyyəsindən asılı olaraq maksimum 10 bal verilir.

Aralıq qiymətləndirmə. Test, yazılı, qarışıq, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından biri ilə hər semestrin sonunda keçirilən sessiya imtahanıdır. Bu imtahanlarda təhsilalanların qiymətləndirilməsi 50 bal üzərindən hər bir imtahan üsulu üzrə müəyyən edilən qaydada həyata keçirilir.

Aralıq qiymətləndirmə semestr ərzində keçilmiş bütün mövzular üzrə tərtib edilən testlər, yazılı və ya şifahi imtahan sualları (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) əsasında həyata keçirilir. Bu qiymətləndirmənin cədvəli imtahanlar arasında minimum 2 gün fasilə verilməklə tərtib olunur. İmtahan cədvəli 13-cü tədris həftəsində UNEC-in saytında elan edilir.

Test üsulunda keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 50 test təqdim olunur. Testlərin hər biri 1 balla qiymətləndirilir və səhv cavablandırılmış testlər düz cavablara təsir etmir. Yazılı üsulunda (qabiliyyət tələb edən fənlər istisna olmaqla) keçirilən aralıq qiymətləndirmə zamanı isə hər bir fənn üzrə təhsilalanlara 5 sual təqdim olunur. Bu qiymətləndirmə zamanı hər bir təhsilalana fənlərin xüsusiyyəti nəzərə alınmaqla müxtəlif vaxt müddətləri verilir. Bu vaxt müddətləri UNEC Elmi Şurasının qərarı ilə müəyyən edilir.

Aralıq qiymətləndirmə üzrə üzrlü imtahanları (texniki problem yaranmış imtahanlar da daxil olmaqla) sessiya bitdikdən sonra eyni qaydada ardıcıl günlər ərzində keçirilir.

Fənlərin tədrisi formasından (əyani, hibrid və ya online) asılı olmayaraq bütün imtahanlar universitetin imtahan zallarında və ya bu məqsədlə müəyyən edilən auditoriyalarda test, qarışıq, yazılı, şifahi və ya qabiliyyət imtahanı üsullarından birinin istifadə edilməsi ilə keçirilir. Bu qiymətləndirmə üzrə nəticələr kağız formasında arxivləşdirilir.

Cari və aralıq qiymətləndirmə. Tədrisi mühazirə və seminar dərslərindən ibarət olmaqla həyata keçirilən fənlərdə cari qiymətləndirmə üzrə 50 balın 20 balı aktivlik balı hesabına (10 bal = 5 bal nisbətində seminar dərslərində toplanan bal), 30 balı isə ara qiymətləndirmə əsasında təmin edilir. Aralıq qiymətləndirmə üzrə 50 bal - test və ya yazılı üsulda keçirilən sessiya imtahanı əsasında formalaşır.

İMTAHAN VƏ İMTAHANA GƏDƏR TOPLANAN BALLAR ƏSASINDA SEMESTR NƏTİCƏSİNƏ GÖRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	çox yaxşı	B
71-80 bal	yaxşı	C
61-70 bal	kafi	D
51-60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

QEYD: İmtahanda minimum 17 bal toplanmasa, imtahana qədər yığılan ballar toplanmayacaq.